

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutiones Pastorales De Præceptis, Vitiis Capitalibus, Et De Sacramentis

Marchantius, Jacobus

Coloniæ Agrippinæ, 1655

VI. De causis à Missa audienda excusantibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41699

hibentibus. Unde non ausim conde-
 mnare id gravioris peccati, ubi con-
 suetudo præscripsit, nec periculum
 putatur. Hac de re tamen Hispani aut
 Itali Doctores severius videntur lo-
 qui, quia in illis Nationibus majus
 periculum, aut inordinatio judicatur
 in similibus. Nota Capitulum de co-
 hab. cleric, & mulierum sic habet: *in-*
hibendū quoque ut nulla femina presu-
mat accedere, aut Presbytero ministrare,
aut inter cancellos stare vel sedere. Ubi
 indicat, non debere mulieres admitti
 intra chorum. Quod est contra Domi-
 cellas eligentes sibi locum propinquē
 ad altare, non sine indecentia & distra-
 ctione Sacerdotum. Cur rei Episcopo-
 rum auctoritas deberet obviare, quan-
 do quidem jure prohibeatur.

CAPUT VI.

*De causis à Missa audienda
 excusantibus.*

QUAERO. *Quanam causa à Missa
 audienda excusent?* R. ex com-
 muni Doctorum interpretatione, ac-
 cedente etiam consuetudine hanc in-
 terpre-

terpretationem confirmante, non esse
 necessariam causam admodum gra-
 vem, ut quis excusetur. Hinc com-
 muniter tradunt Theologi jacturam
 alicujus boni mediocris existimatio-
 nis excusare; vel etiam cum audiri ne-
 quit Missa sine gravi difficultate & la-
 bore. Ratio esse potest, quia cum hoc
 præceptum sit humanum, videtur la-
 tum cum tali moderatione dicta, ut
 labor aut difficultas prudenti judicio
 existimata rationabilis, aut jactura
 mediocris censeantur excusare. Unde
 plurimum hic facit bona fides existi-
 mantis se habere justam causam; per
 illam enim fit, ut à mortali peccato
 excusentur aliqui in casibus, alioquin
 dubitationi aut disputationi obno-
 xiiis. Et hac generali resolutione deduc-
 untur casus hi particulares, à Theo-
 logis expressi.

1. Si aliquis infirmus sine alicujus
 momenti incommodo nequeat sus-
 gere aut domo exire: vel si periculum
 sit reincidentiae, aut retardationis con-
 valescentiae excusatur.

2. Si quis ministrer graui infirmitate laboranti, & unquam tantum Missa celebratur, cui non possit interesse relicto infirmo cum aliqua illius incommoditate. Nec enim opus est, ut ministerium planè sit necessarium, ita ut non possit deferri: sed sufficit quod prudenter hic & nunc bonâ fide putet non relinquendum infirmum, aut timeat ei aliquod incommodum, ob quod putet se excusari. Similiter dic de aliis operibus misericordiæ tum corporalis, tum spiritualis.

3. Si quis timeret jacturam honoris: ut si vir honoratus aut mulier nequit sine decenti veste in publicum prodire, puta sine pallio, quod modò ei debet; aut si Nobilis sine comitatu debet progredi foras cum dedecore. Hic porro habenda est ratio consuetudinis loci, & qualitatis personarum; nec hæc licentia nimis extendatur. Simul etiam videndum, an manè secretò tales Missam nequeant audire?

Hinc non facile excusarim rusticas quasdam personas, notæ inferioris,

quæ

quæ dicunt se mansisse domi tempore Sacri, quod non haberent nisi calceos laceros, aut inferiores caligas dilutas, vel collaria denigrata, & partim dilacera; maximè si in illis locis agant, bis prima Missa manè celebratur, ad quam non est dedecus venire sine veste decenter apta, cum excusentur ex eo quod adhuc matutino tempore soleant vacare ministeriis sordidis, circa porcos, equos, vaccas, aut culinaria officia, & similia.

4. Si fœmina quæ honesta habetur, uterum gestet, & ne lapsum prædat, oporteat eam domi manere: nec possit occultà Missam audire. Quæ tum ad conjugatam gravidam, ordinariè non excusatur à Missa, sicut nec ea quæ menstrua patitur: potest tamen in his quandoque excusatio esse, cum ægritudo aliqua, aut debilitas simul jungitur.

5. Si maritus uxori præcipiat non exire domo, fortè ob zelotypiam vel iram ob causam etiam iniustam, & illa graves rixas timet. Similiter excu-

sati

atur & fœmina, quæ se domi conti-
 net, ne sit occasio peccandi alicui, à
 quo scit se perditè amari; quamvis ad
 non teneatur, est enim occasio ac-
 cepta, non data.

6. Si timeat quis furtum domum su-
 am relinquens solam; aut iter facturus,
 comites itineris deferens ad Missam
 audiendam, timeat prædones, vel ti-
 meat aberrare, quia solus iter ignorat,
 vel à societate cui se debet jungere, ex-
 pensas itineris expectet, sitque ei gra-
 ve incommodum talis jactura. Similes
 ob causas excusantur pastores peco-
 rum, milites custodientes castrum, ve-
 STORES mercium, cursores, & similes,
 qui sine incommodo gravi Missam
 non possunt audire, vel tempus quo
 celebrabitur, expectare.

7. Si oportet multum itineris cum
 gravilabore conficere. Ut si quis pe-
 des debeat ire ad duas horas tempore
 turbido & pluvioso, vel etiam ad u-
 nam tempore ventis & tempestatibus
 pleno; ut si torrentibus, vel equis
 multum incommodetur, ut Ecclesiam
 C c adeat.

adeat. Hæ causæ sunt frequentes de gentibus in agris aut sylvis, loco diffi-
to ab Ecclesia; personarum autem, lo-
ci, temporis, hic habenda est prudēs
consideratio, ad iudicium de excusa-
tione ferendum.

8. Si tempore contagionis timeatur
infectio, plebe passim concurrente ad
Ecclesiam, ad quam non desinunt ve-
nire & illi, de quibus aliquod pericu-
lum timetur. Similiter si transeundum
sit per illum locum aut plateam, ubi
aër pestilens iudicatur.

9. Excusantur Nutrices & Matres,
quæ non possunt relinquere parvulos
quos lactant: ad Ecclesiam autem eos
afferendo, videmus ordinariè quod
non solum suam, sed & aliorum debi-
tam attentionem impediunt, dum ve-
ejulantes placant, vel ridentibus atti-
dent, vel aliis modis circa eos occu-
pantur; unde si aliter Missã audire ne-
queant, frequenter præstat nō audire.

Sed quid de famulis, aut filiis fami-
lias, qui impediuntur, à Dominis aut
Parentibus tempore Missæ? Resp. In

ministe-

ministerium sit necessarium juxta cō-
munem vivendi modum, nec Domi-
nus peccat præcipiendo, nec famulus
parendo. Si possit differri in alium diē,
aut aliam horam, peccat Dominus fa-
mulum & filium impediendo; ipsi ta-
men non peccant parendo, si rixam
aut detrimentum timeant à Domino;
quia non videtur Ecclesia cum tali in-
commodo eos velle obligare. Si tamen
frequenter accideret, suadendum
est, ut alibi famulatum quærant.

Quid iterum de illis qui operas suas
locant ad apparandum nuptiale, aut
aliud convivium in die festo, & ita
impediuntur illo die, ut non possint
vacare Sacro audiendo? Respon. idem
posse hic censerī, quod in priori casu,
si ministerium istud sine incom-
modo differri non potest, nec præve-
niri, Missam audiendo. Unde ob
illos & similes casus advertenda est
generalis regula ex Cajet. *Sine ra-
tionabili causa omittere Missam in
Festo, reputatur peccatum mortale.*
Et hic esto prudens, admittendo pro ra-
tionabili

rationabili causa omnem motivum rationi humana consentaneum, etiamsi non fuerit urgens: quoniam, deficiente & subsistente ratione, quæ illius conditionis personas libenter ad Missam euntes inducere videtur ad omissionem Missæ, in tali casu non incurritur peccatū mortale, quamvis si minus sufficiens est ratio peccetur venialiter. Et universaliter sic est quando quis bonā fide putat se excusari & ideo omittit Missam, Hæc ille.

Hinc etiam resolvo, non esse statim condemnandas peccati mortalis puellas aut adolescentes, qui eo die quo banna matrimonii eorum proclamantur, non interfunt Missæ; si aliam Missam audire nequeant, ut in Ruralibus Ecclesiis contingit non infrequenter. Tum quod populus tunc si præsentis sint, circumspicere solet cum risu & verecundiam aliquam eis afferre; tum quod consuetudo tunc absentandi se, videatur eos excusare, adjunctâ bona fide.

2. QUÆRO. Quâ aetate obliget præceptum Missæ? Resp. communiter Do-

tores

tores obligare post septennium, quia
 tunc incipit discretio. Sed licet verum
 sit, quod ex tunc, ac etiam antea pueri
 iudicandi sunt, ad audiendam Mis-
 sam; illos tamen statim ac usus discre-
 tionis incipit, dicere obligatos sub
 peccato mortali, videtur mihi rigi-
 sum. Tum quia Ecclesia pia Mater
 non videtur velle obligare tam rigi-
 se, statim ac potest: tum quod racti-
 e videamus majorem partem puero-
 rum, etiam decimum annum attin-
 gentium, in Ecclesia stare tempore
 Missæ, huc illuc circumspiciendo, sine
 attentione requisita; aut etiam fociis
 stridere, colloqui, nugari, nec vim
 præcepti talis apprehendere. Quis ve-
 ritatem eos statim peccati mortalis velit
 condemnare? Non quod velim dice-
 re eos non esse capaces peccati mortalis
 ob ætatem, nam si hoc sit, non est diffi-
 cultas, Sed quod licet in rigore loquē-
 do sufficientem ætatem & discretio-
 nem haberent, ad aliquod peccatum
 mortale committendum; non videa-
 tur tamen Ecclesia tanta sub obligatio-

ne, seu vinculo tam arcto eos velle statim obstringere; donec profectiorem rationis usum assequantur, divina mysteria plenius apprehendant, & obligationem ac attentionem, quâ illis interesse oportet, plenius intelligant. Quod ferè ordinariè circa tēpus idoneum, quo idoneitatem incipiunt habere ad Eucharistiæ Sacramentum putarim contingere; quod ipsum Confessarii & Parochorum prudenti iudicio venit expendendum. Alias antea solum venialiter existimarim peccare, ob apprehensionem imperfectam tum mysteriorum, tum præcepti, ex imperfecto adhuc rationis ulu proveniente: per quam fit ut facile negligant attentionem requisitam, & magis præsentibus ibi sint corpore quàm mente.

3. *QUAERO. Quanam attentio requiratur ad Missam?* Resp. debere esse attentionem religiosam ex objecto, sive attendendo ad ea quæ facit Sacerdos, tamquam ad res sacras in genere: sive attendendo ad ea quæ illis significat

ur; sive attendendo, ad Deum, illum orando & honorando, ac intentionem cum Sacerdote orante conjungendo.

Hinc resolvo, licere tunc officium persolvere debitum ex obligatione, aut pœnitentia, quia non impedit attentionem ad Missam. Voluntariè verò animum rebus non sacris, sed alienis applicare notabili parte Missæ, aut confabulari, peccato nõ caret mortali.

4. *QUAERO. Quanam pars Missæ, notabilis censeatur, ita ut illius ommissio mortalis censeantur?* Resp. si quis ab initio Evangelii audiat usque ad finem, non peccare mortaliter; immò secundum aliquos, etiamsi Evangelium non audiat, si tamen usque ad finem persistat, etiam *S. Ioannis* Evangelium audiendo Exire ante Communionem, & reliquam partem voluntariè omittere, materiam peccati mortalis multi putant, quia Communio fit inter partes principales. Similiter dic, si quis voluntariè, & sine necessitate exeat ante consecrationem, & utraque factâ

redeat, censeri omissam partem notabilem, quia essentialis est sacrificio.

§ *QUAERO.* *Quid dicendum de illis qui confitentur in tempore Missae?* R. id improbandum ordinariè, si confessio sit diuturna, sive partem notabilem occupans Missae; Unde si alia Missa audiri potest, audienda est. Frequenter tamen contingit in Parochiis ruralibus, ut non facilè adsit occasio confitendi, nisi arripiatur tempore Sacri, puta adveniente aliquo ex Ordine Mendicantium, ut concionetur, qui etiam recessurus est statim. Ac tunc non improbo arripi hanc occasionem, etiam tempore Sacri, cum commode aliter fieri nequit. Ratio est, quia finis Missae est sanctificatio nostra: quem finem cum certius assequamur per Confessionem, si nequit separatim Missa audiri, & Confessio fieri, ob majus bonum expurgandi se à peccato mortali, quod confitens præterdit, excusatur ab attentione speciali ad Missam. Quamvis & in disputationem venire possit; an vacare confessioni

fioni e
riam,
lter p
vacanc
acerd
Add
orum
abilit
mortali
abitur
terna
andat.
emult
Ulte
quod q
men ut
Sacro fi
opus ef
& satisf
entia p
diu ext
interna
interdu
sic imp
possint
multur

fioni excludat attentionem necessariam, quandoquidem sufficiat moraliter præsentem esse, rei alicui sacræ vacando, ac intentionem suam cum sacerdote coniungendo.

Addo, quod *Layman*, & alii, ob multorum auctoritatem dicunt eum probabiliter satisfacere, ita ut non peccet mortaliter, qui secundum externum habitum, missæ decenter interest, licet interna mente Deo vel divinis non intendat. Sicut & de horarum recitatione multi tradunt.

Ulterius audet *Bonacina* dicere quod qui magna parte garrit, ita tamen ut simul attendat sciendo quid in sacro fiat. surgendo, flectendo, ubi opus est, peccare tantum venialiter, & satisfacere; quia cum externa reverentia præcipiatur ob internam, quamvis externa irreverentia non impedit internam, non videtur mortale, nisi interdum ratione scandali; vel si quis sic impediatur, ne alii ibi præsentibus non possint audire Sacrum. Hæc sententia multum favet aulicis, & nobilium
urbæ

turbæ. Sed an tuta sit, ut vide. Hoc enim est audire Missam more Curia, id est *A la mode*. Quod mihi certè multum displicet.

CAPUT VII.

De missa Parochiali audienda.

Missam in Parochia propria audiendam, decernunt antiqua jura. Unde *Sixtus IV. de Treuga & pace*, ubi concordiam inquit inter Mendicantes & Parochos, præcipit ne Mendicantes prædicent populum, non teneri audire Missam in propriis Parochiis diebus festis cum jure sit cautum illis diebus Parochianos teneri audire Missam in Parochiali Ecclesia, nisi forte ob honestam causam ab Ecclesia ipsa se absentarent. Ita ille in extravagantibus communibus, indicans ex vi juris communis obligationem quandam fuisse, quam etiam sententiam secuti sunt multi Canonistæ. Interim usus & consuetudo Fidei jam aliud insinuet, non censetur peccato obnoxii, qui alibi audierint. Rectè tamen *Concil. Trident. sess. 22. mo*

nendum